

- 5) Sur l'équilibre d'élasticité des voûtes en arc de cercle. C. R. 1905. T. CXL, Nr. 15.
- 6) Płaskie zadanie w spólrzędnych Dekarta. Izw. Sobr. Inż. Put. Soob.
- 7) Płaskie zadanie w spólrzędnych cylindrycznych. Izw. Sobr. Inż. Put. Soob. 1906.
- 8) Płaskie zadanie w spólrzędnych eliptycznych. Izw. Sobr. Inż. Put. Soob. 1905.
- 9) Uogólnienie zadania Villarceau. Izw. Sobr. Inż. Put. Soob. 1907.
- 10) Głębokość założenia fundamentów. Izw. Sobr. Inż. Put. Soob. 1908.
- 11) Teorja ferm o połączeniach sztywnych (zadanie płaskie). Izw. Peter. Politech. Inst.
- 12) Teorja ferm Vironde'a. Izw. Sobr. Inż. Put. Soob. 1910.
- 13) De la stabilité d'équilibre dans un cas particulier de pièce courbe. C. R. 1913. T. 156.
- 14) Demonstration d'existences des limites d'élasticité et celles des résistances de pièces courbes. Bulletin de l'Académie des Sciences de Russie. 1919. Petersburg.
- 15) O naprężeniach w szynie kolejowej. Technika i Ekonomika. 1921. Petersburg.
- 16) O wahanich skończonych szyny kolejowej. 1920. Petersburg.
- 17) Obliczenie tam według metody teorii sprężystości. 1919. Petersburg.
- 18) Wpływ balastu na rozkład naprężeń po powierzchni sklepienia (litografowana). 1915. Petersburg.

Prócz tego wydane były w Petersburgu następujące kursy: Teorja sprężystości; Mechanika budowlana; Wytrzymałość materiałów.

Poza tem prof. Belzecki wykonał projekty mostów przez rzeki Samur i Terek, dwa projekty mostów przez rzekę Don w Rostowie, oraz projekt wiaduktu przez dolinę „Suchy Łog“ na linii kolejowej Moskwa—Kazań—Ekaterynburg.

R é s u m é.

La chaire est fondée en 1921. Son but est d'approfondir certains problèmes de statique appliquée, familiariser les étudiants avec la théorie des milieux continus, des fonctions harmoniques et biharmoniques, avec les problèmes de Dirichlet, Neumann, St. Venant, Clebsch, Boussinesq, Cerutti, Hertz et avec quelques travaux récents de M. M. Cosserot.

La Chaire est tenue par le professeur ordinaire dr. ing. Stanislas Belzecki.

24. Katedra I Budownictwa wodnego.

La Chaire I de Constructions hydrauliques.

Katedra Budownictwa wodnego została uruchomiona na Politechnice Warszawskiej w r. 1917/18. Do objęcia wykładów został powołany prof. Politechniki Lwowskiej dr. K. Pomianowski. Przy

regulowaniu wykładów tego przedmiotu Komisja Stabilizacyjna w marcu 1919 r. przewidziała kreowanie dwu katedr bud. wodnego. Pierwsza została powierzona prof. Pomianowskiemu i obejmuje: budowę jazów, kanałów i przewodów, zbiorników oraz zakładów o sile wodnej.

W pozostawionym przez Rosjan i Niemców, nie było specjalnej biblioteki katedralnej. Cały inwentarz składał się z pewnej liczby modeli jazów ruchomych, oraz dwu koryt, z których pierwsze, 4,0 m. długie, 0,75 m. szerokie, miało służyć do badań rzecznych, drugie, 1,5 m. długie i 0,3 m. szerokie, do pokazu przelewów o ostrej krawędzi, oraz pokazu działania jazów ruchomych, hydraulicznie podnoszonych. Koryto większe nie było jeszcze uruchomione przez prof. Dejczę z rosyjskiej Politechniki w Warszawie. Oba koryta zostały przeniesione do nowego lokalu, który został przeznaczony na laboratorium wodne. Z powodu skąpych dotacji początkowo trudno było uzupełnić braki wynikłe przeważnie podczas okupacji niemieckiej. Dopiero w roku 1924/25 zdołano domontować motor, pompę, zbiorniki na wodę tak iż koryta te będą mogły obecnie swemu celowi służyć.

Biblioteka liczy obecnie 280 dzieł, w tem jednak blisko 200 dzieł starszych, przejętych jako dublety z biblioteki głównej. Ponadto biblioteka posiada kilkaset sztuk oryginalnych planów, projektów, opisów wykonanych budowli, oraz map sztabu generalnego.

Karol Pomianowski urodził się w r. 1874 we Lwowie; tamże ukończył gimnazjum w r. 1893 i Politechnikę w r. 1898. Początkowo pracował przy trasach i budowie dróg żelaznych, później jako cywilny inżynier wyłącznie w budownictwie wodnym. W r. 1908 zastępował wykłady bud. wodn. na Politechnice Lwowskiej, następnie jako docent wykładał wodociągi i kanalizację. W r. 1913 uzyskał tytuł doktora nauk technicznych i został mianowany nadzwyczajnym profesorem na Katedrze Budownictwa wodnego III. W r. 1919 został przez Rząd Polski mianowany zwyczajnym profesorem na Katedrze I Budownictwa Wodnego w Politechnice Warszawskiej. W latach 1901 — 1911 projektował kanalizację Lwowa i rozpoczął jej budowę, w latach 1922 — 1925 — kanalizację Wielkiej Warszawy. Projektował zakłady o sile wodnej na Sanie, Dunajcu, Oporze, wspólnie z prof. Łopuszańskim na Dniestrze pod Unizem. Prowadził budowę zakładu na Sanie w Myczkowcach. Na zlecenie b. Wydziału Krajowego we Lwowie przeprowadził studia nad siłami wodnymi rzek: Stryja, Oporu, Dunajca, Skawy, Loty. Studja te zostały w oddzielnych broszurach przez Wydział opublikowane. Wspólnie z prof. Matakiewiczem i Ciechanowskim opracował podręcznik wodociągów; w *Gewässerkunde* 1912 r. ogłosił studjum nad natężeniem i rozkładem opadów deszczowych. W *Czasopiśmie technicznym* i w *Przeglądzie Technicznym* ogłaszał szereg prac i artykułów.

R é s u m é.

Le cours I de Constructions hydrauliques professé à la Faculté d'Hydrotechnique embrasse les objets suivants: construction de barrages de canaux et de conduits, de réservoirs et d'établissements hydrauliques.

La Chaire est tenue par le professeur ordinaire Charles Pomianowski.

25. Katedra II Budownictwa wodnego.

La Chaire II de Constructions hydrauliques.

Utworzona w roku 1920 druga Katedra Budownictwa wodnego obejmuje całokształt prac inżynierskich, odnoszących się do obudowy wód płynących jako takich, z uwzględnieniem ich zastosowania do celów komunikacyjnych i meljoracyjnych. Stanowiąc zamkniętą dla siebie całość, dzieli się jednak przedmiot na trzy odrębne wykłady, z których pierwszy stanowi niejako wstęp dla wszystkich wykładów budownictwa wodnego, ostatni zaś poświęcony jest specjalnie roli, jaką odgrywa woda wśród środków komunikacyjnych i przeznaczony jest dla studentów Oddziału Budownictwa Wodnego.

Część pierwsza, może niezbyt trafnie nazwana hydrologją, traktuje o wszelkiego rodzaju pomiarach i obliczeniach wodnych. Treścią więc wykładu są: pomiary opadów i obliczenia odpływu na tych pomiarach oparte, pomiary bezpośrednie stanów i objętości przepływu oraz wzajemne ich związki i zależności, pomiary spadku, pola przekrojów, pomiary wód podziemnych, wreszcie w skróceniu pomiary morskie. Następnie rozpatrywanym jest związek pomiędzy czynnikami ruchu, i na tej podstawie pośrednie oznaczanie objętości w rozmaitych rodzajach ruchu. Obliczenia traktują kolejno ruch wody w głębiej, opartej na prawidłach ruchu regularnego, ruch burzliwy jednostajny, w przewodach otwartych i zamkniętych (pod ciśnieniem) ruch zmienny, ruch burzliwy anormalny (podkrytyczny). Szczegółowe przypadki ruchu zmiennego (przepływ przez jazy, szluzy, upusty, mosty etc.), wreszcie pozorny ruch wód stojących (ruch falowy).

Część druga obejmuje rozmiar nieco szerszy niż tytuł „regulacja rzek” wskazuje. W części teoretycznej omówiony jest wpływ ruchliwego podłoża na ruch wody, odzwierciedlający się w zużyciu

nadwyżki energii na ruch rumowiska, oraz sposób kształtowania się koryta z uwzględnieniem działania krzywizn. W części praktycznej traktuje wykład o rozmaitych sposobach obudowy wód zależnie od ich charakteru i celu, jaki chcemy osiągnąć. W szczególności dzieli się ta część wykładu na następujące działy: zabudowanie potoków górskich, systematyczna regulacja rzek, roboty regulacyjne dla celów żeglugi, zabezpieczenie od powodzi, z szczególnem uwzględnieniem obwałowania, wały morskie, roboty ochronne na brzegach morskich.

Trzecia część zajmuje się wodą jako środkiem komunikacyjnym. Po omówieniu oporów ruchu, taboru i użycia naturalnych wód jako dróg komunikacyjnych zajmuje się wykład szczegółowem przedstawieniem sposobów pokonania wysokości zapomocą szluz komorowych lub podnośników, poczem omawia zasady i szczegóły budowy, kanalizacji rzek, kanałów żeglugi, portów, przystani, bulwarów etc.

Z katedrą połączone jest laboratorium wodne, które dopiero w r. 1925/26 będzie uruchomione. Laboratorium, w bardzo szczupłych rozmiarach, ma jedynie charakter demonstracyjny i do badań właściwych się nie nadaje. Posiada jedno koryto z ścianą szklaną dla demonstrowania różnych rodzajów ruchu wody i działania poszczególnych urządzeń, oraz drugie większe dla doświadczeń z ściekami naturalnemi, uwzględniającemi ruch rumowisk i kształtowanie się koryta, pod wpływem różnego rodzaju budowli.

Na Katedrę w r. 1920 został powołany jako profesor zwyczajny inż. Mieczysław Rybczyński, który poprzednio wykładał jako docent, regulację rzek. Ponieważ p. Rybczyński zajął w tym czasie wyższe stanowisko w M-wie Rob. Publ. i nie mógł objąć Katedry, wykłady od semestru letniego 1921/22 r. zostały podzielone w ten sposób, że p. Rybczyński jako zastępca profesora prowadzi wykłady tylko części pierwszej i drugiej, natomiast wykłady budowy dróg wodnych powierzono dr. A. Rożańskiemu, budowę portów inż. K. Rodowiczowi, który jednocześnie jest adjunktem.

Mieczysław Rybczyński urodził się w Stanisławowie w Małopolsce 1873 r. Po ukończeniu gimnazjum klasycznego i Politechniki Lwowskiej był rok asystentem przy Katedrze Budowy dróg i kolei żelaznych we Lwowie, poczem przez 2 lata kierownikiem odcinka budowy kolei żelaznych na Podolu; następnie wstąpił do służby budownictwa państwowego, w czasie której odbył praktykę drogowo-budowlaną, poczem w zupełności poświęcił się budownictwu wodnemu. Po dwuletnich studjach i sporządzeniu projektów dla kilku karpackich dopływów Wisły i Dniestru, był przez lat 8 kierownikiem budowy regulacji rzek, poczem przez lat 6 szefem departamentu wodnego w Namiestnictwie Lwowskiem dla spraw hydro-

grafji, studjów wodnych, wodociągów i kanalizacji. W roku 1919 powołany został na szefa sekcji administracyjnej w Ministerstwie Robót Publicznych, w jesieni tegoż roku objął docenturę regulacji rzek, a w roku 1920 powołany został na profesora zwyczajnego Katedry II Budownictwa wodnego na Politechnice Warszawskiej. Z katedry zrezygnował skutkiem powołania w r. 1921 na stanowisko wiceministra Robót Publicznych, a w grudniu 1923 r. na kierownika tegoż Ministerstwa.

R é s u m é.

Le cours II de Constructions hydrauliques professé à la Faculté d'Hydrotechnique embrasse les objets suivants: hydrologie, régulation de fleuves et voies de communication par eau.

En 1920 l'ingénieur Miecislas Rybczyński fut appelé sur chaire en qualité de professeur ordinaire, mais il ne put entrer en fonction en raison qu'il fut en ce temps invité à occuper le poste de vice-ministre en ensuite de ministre de Travaux Publiques. Mr. Rybczyński enseigne actuellement seulement le cours d'hydrologie et de régulation de fleuves. Le cours des voies de communication par eau est confié au dr. A. Rożański et celui de la construction de ports — à l'ing. K. Rodowicz.

26. Katedra Meljoracji rolnej.

La Chaire d'Hydraulique agricole.

Wobec utworzenia specjalnego studjum meljoracyjnego na Politechnice Warszawskiej, jako Oddziału Wydziału Inżynierji Wodnej, którego zadaniem jest wykształcenie technicznych sił fachowych, przystosowanych do rozwiązywania zagadnień pierwszorzędnej doniosłości dla przyszłego rozwoju rolnictwa, oraz zagadnień, związanych z uregulowaniem gospodarki wodnej całego kraju, Katedra Meljoracji rolnej jest jedną z podstawowych na oddnośnym Wydziale; dano więc jej też w programie nauk odpowiednią ilość godzin wykładowych i ćwiczeniowych, ażeby wykład było można postawić na najwyższym stopniu, jaki należy sobie w tym razie życzyć.

Wykłady rozpoczynają się w sem. V i prowadzone są na dwóch semestrach roku 3-go studjów w ilości 4 godz. tygodniowych, obowiązujących wszystkich studentów Wydziału, zarówno specjalizujących się w meljoracjach i tych, którzy mają się poświęcić ogólnemu budownictwu wodnemu. Poza tem sem. VII z trze-

ma godzinami wykładowemi przeznaczony jest wyłącznie dla specjalizujących się w meljoracji. Dodane tu jest 6 godz. ćwiczeń.

Katedra została utworzona w styczniu 1917 r. i powierzona prof. Czesławowi Skotnickiemu.

Program wykładu obejmuje naukę o racjonalnej krajowej gospodarce wodnej, naukę o odwodnieniu, drenowaniu, nawodnieniach, wreszcie zużytkowaniu ścieków dla celów rolniczych, budowie gospodarstw rybnych. Uwzględniane są w wykładzie wszelkie budowle, związane z powyższymi robotami wodnymi. Zważywszy na charakter istoty meljoracji, związany ściśle z warunkami kraju, szczególniejszą uwagę zwraca się na zaznajomienie słuchaczy z istotnymi potrzebami w tym kierunku Polski i właściwem przystosowaniem meljoracji do warunków przyrodniczych i ekonomicznych, w jakich Polska się znajduje.

Przy Katedrze Meljoracji funkcjonuje Zakład. Prace w Zakładzie obowiązujące dla wszystkich studentów, słuchających meljoracji, polegają na wykonywaniu ćwiczeń graficznych z zakresu przedmiotu, jak również wykonywaniu prac dyplomowych przez tych studentów, którzy specjalizują się w dziedzinie meljoracji. Poza tem w Zakładzie dokonywane są prace doświadczalne laboratoryjne z zakresu fizyki gleby. Zakład posiada bibliotekę specjalną w liczbie około 300 tomów oraz zbiory, potrzebnych do wykładów tablic, przezroczy i pokazów. W Zakładzie pracuje przeciętnie stale około 30 słuchaczy.

Tematy, opracowywane w ciągu roku przez studentów, tyczą się tych działów meljoracji, które najwięcej są aktualne w kraju. Wszyscy studenci Wydziału Inżynierji Wodnej obowiązani są wykonać dwa całkowite projekty: osuszenia kanałami otwartymi, zwykle połączonego z regulacją mniejszej rzeki, oraz drenowania. W kursie specjalnym obowiązywał projekt nawodnienia lub stawów rybnych, połączony z opracowaniem budowli meljoracyjnych, jak jazy, kaskady, akwedukty i t. p. Projekty dyplomowe z zakresu meljoracji większego obiektu, wraz z opracowaniem szczegółowem wszystkich budowli, częstokroć nawet nie wchodzących ściśle w zakres meljoracji, jak drogi, mosty, budowle gospodarcze, wodociągi i t. p. Niekiedy opracowanie takiego projektu połączone było z dodatkowem przestudjowaniem miejscowości dla zebrania pewnych szczegółów z natury lub przeprowadzenia pewnych prac w laboratorium gleboznawczem.

Jako przedmioty pomocnicze, związane z meljoracjami, wykładane są w formie godzin zleconych: Botanika przez dr. F. Sku-

pieńskiego, Gleboznawstwo przez p. Sł. Miklaszewskiego, Meteorologia przez prof. K. Szulca, Rolnictwo, Uprawa łąk i uprawa torfów przez dr. M. Rożańskiego, Rybactwo przez prof. F. Staffa, wreszcie Torfiarstwo przemysłowe, Komasaacja, Polityka agrarna, z tych Gleboznawstwo, Meteorologia, Botanika, prowadzą pracownice samodzielnie.

Czesław Skotnicki, urodzony w Moszczance (powiat Puławski) w r. 1872, jako syn znanego rolnika i literata, otrzymał początkowe wykształcenie w Warszawie, zaś techniczne w Politechnice Ryskiej, którą ukończył w r. 1895 z odznaczeniem, uzyskawszy stopień inżyniera-mechanika. Lata pierwsze praktyki poświęcał różnym działom, pracując kolejno przy budowie wodociągów, budowie zakładów wodnych, projektowaniu i budowie różnych zakładów przemysłowych. Przy tej pracy nie zaniedbywał jednak teorii, będąc współpracownikiem „Przeglądu Technicznego” i biorąc udział przez czas pewien w pracach redakcyjnych tego pisma. Skłonności do roli i kontakt, w jakim pozostawał stale z rolnictwem, skłoniły go do porzucenia pierwotnie obranego zawodu i poświęceniu się w owe czasy zupełnie zaniedbanej dziedzinie hydrotechniki rolniczej. Po przeprowadzeniu uzupełniających studiów dorywczych i odbyciu praktyki w pierwszorzędnym biurach, zawiązał pierwotnie przedsiębiorstwo meljoracyjne na własną rękę, zaś w roku 1907 już powołany został na stanowisko dyrektora Warszawskiego Towarzystwa Meljoracyjnego, na którym to stanowisku pozostawał do roku 1920-go.

Prace naukowe, ogłaszane w czasopismach, jak „Gazeta Rolnicza”, zwróciły nań uwagę sfer zawodowych. Już w roku 1910 powołany został na wykłady Meljoracji i Miernictwa w ówczesnych Kursach Rolniczych, zaczątku Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, gdzie wykładał przez lat dwa. Następnie kilkakrotnie powoływano go do wykładów Meljoracji i Budownictwa wodnego na różnych kursach, organizowanych przez Towarzystwo Kursów Naukowych, wreszcie w roku 1917-ym powołany został do wykładów Meljoracji w organizującej się Politechnice Warszawskiej, gdzie po kilku miesiącach obrany został dziekanem Wydziału Inżynierji Wodnej, sprawując ten mandat przez lat 7, gdy w roku 1924-ym powołany został na stanowisko rektora Politechniki.

Z prac drukowanych większych, wchodzących w zakres meljoracji, prof. Skotnicki wydał:

Zarys teorii drenowania.

Technika odwodnienia bagien i ziem uprawnych.

Drenowanie w zastosowaniu do rolnictwa i techniki.

Nauka meljoracji.

Oprócz tego znaczną liczbę broszur mniejszych, odczytów i artykułów lub prac, pomieszczonych w dziełach zbiorowych.

R é s u m é.

L'enseignement d'Hydraulique agricole est la base de la section des améliorations agricoles et renferme les cours théoriques soit 3 heures hebdomadaires aux semestres V et VI et 3 heures au

VII avec une quantité correspondante des heures de travaux pratiques.

L'enseignement contient principalement l'étude de desèchement, drainage, irrigation des champs et des prés, construction des étangs, culture de tourbe.

Les cours sont menés par le professeur ordinaire C. Skoŋnicki.

27. Katedra Wodociągów i Kanalizacji miast.

La Chaire de Distribution d'eau et d'Assainissement des villes.

Przedmiot „Wodociągi i Kanalizacja miast” ma na celu udzielenie wiadomości i wyszkolenie przyszłych inżynierów w jednej z dziedzin techniki sanitarnej, jakkolwiek ważnej, ale bardzo zaniedbanej u nas w państwie, — szczególnie w b. zaborze rosyjskim i częściowo w Małopolsce. Treść wykładów stanowi właściwie połączenie i praktyczne zastosowanie wiadomości, udzielanych w „hydraulice”, „budownictwie”, „statyce budowlanej”, „maszynoznawstwie”, „wytrzymałości materiałów”, — przy odpowiednim uzgodnieniu teorii i danych technicznych z wymaganiami ekonomicznymi.

Wykład wspomnianego przedmiotu, prowadzony w zakresie encyklopedycznym w sem. VI przy 4 godz. tygodn., jest obowiązkowy dla wszystkich studentów Wydziałów Inżynierji Lądowej i Wodnej. Również wszyscy studenci tych Wydziałów na sem. VII odrabiają obowiązkowe ćwiczenia, najczęściej w postaci projektu wodociągów, — rzadziej kanalizacji, — niewielkiego miasta, większej wsi lub stacji kolejowej. Tematy do ćwiczeń są wydawane po zdaniu egzaminu z wyłożonego przedmiotu.

Dla studentów, którzy obierają sobie dział inżynierji miejskiej lub komunikacyj wodnych, prowadzone są na sem. VII obowiązkowe wykłady przy 3 godz. tygodn., omawiające bardziej treściwie i wyczerpująco, niż to było można zrobić w wykładzie encyklopedycznym, ważniejsze i trudniejsze działy budowy wodociągów i kanalizacji. Po zdaniu egzaminu z tej części przedmiotu studenci na sem. VIII mogą obierać sobie jako temat do pracy dyplomowej zadanie obszerniejsze, najczęściej z zakresu kanalizacji — rzadziej wodociągów — miasta, z uwzględnieniem różnych systemów usuwania wód ściekowych oraz nowoczesnych sposobów oczyszczania ścieków.

Zasadą jest, że student nie może przystąpić do projektowania, póki nie złoży przepisanego egzaminu. Egzamin składa się z odpowiedzi piśmiennej i ustnej. Ćwiczenia polegają na wykonaniu szeregu potrzebnych uzasadniających obliczeń, uporządkowanych i zestawionych w t. zw. sprawozdaniu technicznym; na wykonaniu szeregu rysunków, dostatecznie obrazujących myśli i zamierzenia autora. Całość jest wykonywana w formie i postaci, wymaganej zazwyczaj w życiu praktycznym.

Od czasu rozpoczęcia wykładów i ćwiczeń z „Wodociągów i kanalizacji miast” wynik prac studenckich przedstawia się według poniższej tabelki:

W roku akademickim	1919/20	1920/21	1921/22	1922/23	1923/24	1924/25
Zdało egzamin I. . .	23	61	63	52	72	141
Otrzymało temat do ćwiczeń. . . .	35	32	52	71	65	122
Wykończyło ćwiczenia	27	29	39	38	47	58
Zdało egzamin II . .	—	3	11	9	17	28
Otrzymało temat do pracy dyplomowej .	—	3	10	10	17	14
Oddało pracę dyplom.	—	—	6	3	10	23

Do pomocy przy prowadzeniu ćwiczeń, ze względu na znaczną liczbę studentów, był ustanowiony przy katedrze 1 asystent, a od 1-go lutego 1925 r. — dwóch asystentów.

Na Wydziale Architektury są prowadzone wykłady o urządzeniach wodociągowych i kanalizacyjnych w nieruchomościach z uwzględnieniem potrzeb nie tylko w miastach, lecz i na wsiach. Wykład ten obowiązuje studentów Architektury na sem. V.

Wynik prac studentów z powyższego przedmiotu widoczny jest z następującej tabelki:

W roku akademickim	1919/20	1920/21	1921/22	1922/23	1923/24	1924/25
Zdało egzamin . . .	11	12	24	23	32	40

Do użytku Katedry oddany został gabinet profesorski, w którym odbywa się praca profesora i asystentów ze studentami.

W bieżącym roku akademickim 1924/25 oddano dla potrzeb Katedry lokal w podziemiu nowego gmachu kreslarni, złożony z dwóch pomieszczeń: jednego o powierzchni 238 m² i drugiego o powierzchni 29 m². Obecnie dokonywane jest stopniowe, w miarę środków, urządzenie lokalu w celu utworzenia tu laboratorium wodociągowo-kanalizacyjnego.

Powstanie takiego laboratorium 1) da możliwość studentom wczesnego zetknięcia się z ważniejszymi zjawiskami hydraulicznymi w zastosowaniu do wodociągów i kanalizacji; 2) ułatwi dokonanie prób i badań w celu uzupełnienia wielu jeszcze niewiadomych lub dowolnie stosowanych współczynników.

Katedra korzysta z wielu modeli, które pozostały z dawniejszych czasów zarówno z pewnej liczby modeli i przedmiotów naturalnej wielkości, ofiarowanych, bądź złożonych w depozycie przez Magistrat m. Warszawy, a dotyczących ważniejszych szczegółów budowy wodociągów i kanalizacji.

Poza tem Katedra posiada inwentarz — przeważnie w postaci książek i tablic w ogólnej liczbie 58.

Katedrę zajmuje profesor zwyczajny inż. Ignacy Radziszewski.

Ignacy Radziszewski urodził się 19 stycznia 1869 r., we wsi Nowosolna pod Łodzią. Nauki średnie pobierał w Płocku, początkowo w szkole prywatnej, później w gimnazjum miejscowym w zakresie pierwszych 6 klas, następnie w Radomiu, gdzie ukończył gimnazjum w 1888 r.

Studja wyższe rozpoczął w Uniwersytecie Warszawskim na Wydziale Fizyczno-Matematycznym i następnie w Petersburgu w Instytucie Technologicznym, który ukończył w 1897 roku.

Pierwsze zajęcie po opuszczeniu ławy szkolnej otrzymał przy budowie wodociągów w Lublinie, trwającej dwa lata; następnie przeniósł się do Warszawy, gdzie od r. 1900 do 1912 był w biurze technicznym „Drzewiecki i Jeziorański”; tu w ciągu ostatnich siedmiu lat był szefem działu wodociągowo-kanalizacyjnego i prokurentem firmy. Od 1912 r. prowadził samodzielne biuro porad i projektów w zakresie wodociągów i kanalizacji.

Jednocześnie z poprzedniami zajęciami od 1906 do 1918 r. wykładał w Szkole mechaniczno-technicznej H. Wawelberga i S. Rotwanda „Hydraulikę teoretyczną i praktyczną”, „Statykę wykreślną” i „Mechanikę techniczną”. Od r. 1916/17 do 1919/20 był dyrektorem tejże Szkoły.

W rok po otwarciu Politechniki Warszawskiej — od 1916/17 r. — rozpoczął w niej wykłady „Statyki wykreślanej” na Wydziałach Inżynierji Lądowej i Wodnej, Mechanicznym i Elektrotechnicznym. Wykłady te wraz z ćwiczeniami prowadził na Wydziałach Inżynierji Lądowej i Wodnej do 1919/20 r. i na Wydziałach Mechanicznym i Elektrotechnicznym do 1922/23 r. włącznie.

W miarę rozwoju Politechniki, kiedy wprowadzono do programu wykłady o „Wodociągach i kanalizacji miast”, powierzono prowadzenie tych wykładów i ćwiczeń na Wydziałach Inżynierii Lądowej i Wodnej prof. I. Radziszewskiemu, który też wykłady te prowadził od 1918/19 r. do chwili obecnej.

Od r. 1922/23 rozpoczął wykłady „Hydrauliki” na Wydziałach Inżynierii Lądowej i Wodnej i prowadzi je dotychczas.

W kwietniu 1919 r. otrzymał nominację na profesora zwyczajnego na Katedrze „Wodociągów i kanalizacji miast” z obowiązkiem wykładania na Wydziale Architektury o „urządzeniach wodociągowych i kanalizacyjnych w nieruchomościach”.

Prof. Radziszewski w latach akademickich 1919/20 i 1920/21 był dwukrotnie obrany rektorem. W ciągu lat 1919/20/21/22/23 i 1924/25 był członkiem Senatu Akademickiego. W styczniu 1923 r. został mianowany kawalerem Krzyża Komandorskiego z gwiazdą orderu „Odrodzenia Polski”.

Prof. Radziszewski przyjmuje czynny udział w pracy społecznej: od 1919 r. do 1924 włącznie był członkiem Rady Stowarzyszenia Techników, a od r. 1920 przewodniczącym Rady, od początku wojny był członkiem Komitetu Obywatelskiego aż do momentu rozwiązania. Od r. 1920 jest w Zarządzie Stowarzyszenia Auxilium Academicum, a od 1921 r. przewodniczącym aż do chwili obecnej; od r. 1925 jest członkiem Zarządu Wodociągów i Kanalizacji m. st. Warszawy; od 1923 r. jest wiceprezesem Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych.

Z prac, wykonanych przez prof. I. Radziszewskiego, wskazać można na szereg projektów większych i mniejszych, wykonanych podczas pobytu jego w biurze technicznym „Drzewiecki i Jeziorański” i później podczas samodzielnej pracy, jak: projekt wodociągów, kanalizacji i regulacji rzeczek w Piotrkowie; projekt wodociągów w Zakopanem; projekt wodociągów, kanalizacji i osuszenia osiedla „Ząbki” pod Warszawą, projekt regulacji rz. Radomki w Radomsku; projekt filtrów odżelaziających dla Lublina; projekt wodociągów i kanalizacji dzielnicy więziennej w Czelabińsku (Zach. Syberja); szkicowe projekty wodociągów i kanalizacji dzielnicy rybackiej w Astrachaniu; studja nad budową wodociągów kolejowych na stacjach Północnej Amurskiej kolei żelaznej (w gruncie stale zmarzniętym) i wiele innych. Obecnie ma powierzone kierownictwo budowy wodociągów w Ciechocinku; jest również doradcą technicznym w sprawach wodociągowych i kanalizacyjnych w Centralnym Zarządzie Wytwórni Wojskowych.

Poza tem napisał „Hydraulikę” dla użytku Szkoły mechaniczno-technicznej H. Wawelberga i S. Rotwanda, wykład Statyki wykreślnej dla użytku Politechniki; tłumaczył „Wytrzymałość materiałów” Stephana; obecnie wydaje „Rozdziały z wykładów o Wodociągach i kanalizacji miast”.

Ostatnio organizuje laboratorium wodociągowo-kanalizacyjne w Politechnice.

R é s u m é.

La Chaire de Distribution d'eau et d'Assainissement des villes comprend l'enseignement de matières correspondantes aux Facultés des Ponts et Chaussées et d'Hydrotechnique. La Chaire est tenue par le professeur ordinaire ing. Ignace Radziszewski.